

plele aduse la explicarea ce am dat rom. *urdă* în legătură cu v. gr. $\delta\rho(\rho)\acute{\omega}\delta\eta\varsigma < \delta\rho(\rho)\acute{\omicron}\varsigma$. Afară de rom. *urmă* < v. gr. $\acute{\omicron}\sigma\mu\acute{\eta}$ (* $\delta\rho\mu\acute{\eta}$) etc. mai amintim aici pe arom. *murnu* < lat. *morinus (CDDE, REW, s. v.), rom. *mură* < lat. *mōrum*, rom. *curte*, alb. *kurt* etc. < lat. *curtis -em < clas. *cohors, cohortem* (cf. CDDE 464, unde se adaugă „cu trecerea încă neexplicată a lui *o* la *u*“). Probabil că acest fenomen stă în legătură cu influența vreunui dialect v. gr. asupra lat. vulg., fiindcă se vede mai ales la cuvinte v. gr. pătrunse în latină. Chiar lat. *morum* (*morus*) este împrumutat din gr. $\mu\acute{\omicron}\rho\omicron\nu$, cum a arătat Claussen și cum admite și Walde (v. *Etym. Wb. lat. Spr.*² 495)

G. Giuglea.

Articole mărunte.

Forma de conjugare „ei face“.

Intrebuințarea formei de la singular la plural, în persoana a treia a verbelor de conjugările II-IV, e un fenomen foarte obicinuit, cu deosebire în Muntenia și în Transilvania de sud. Conjugarea „ei face“ în loc de „ei fac“ se răspândește din ce în ce mai mult și e una dintre cele mai dese „greșeli“ pe care o fac chiar cărturarii din regiunile amintite, în graiul familiar și mai puțin îngrijit.

Explicarea care se dă de obicei e următoarea: deoarece la conj. I avem *el cântă* și *ei cântă*, această egalitate la singular și la plural, a atras după sine o egalitate a persoanei a treia, în cele două numere, și la celelalte conjugări.

Explicarea e simplă — prea simplă, mi se pare, ca să fie mulțumitoare. Intr'adevăr, cel ce cunoaște limba română, trebuie să constate că ea se caracterizează tocmai printr'o pronunțată tendință de a avea pentru diferite funcțiuni morfologice expresiuni formale cât mai distincte. Orice mijloc formal, fie el o dezinență sau o modificare a tulpinei, este binevenit și repede generalizat: *față-fete*, atrage după sine pe *față-fețe*; schimbările pe care le produce dezinența *i* la sfârșitul tulpinei și influența ei asupra vocalei tonice (*roată-roși*, *stradă-străzi*) e cauza întrebuințării tot mai mari a plurarelor în *-i* la feminine, etc. (cf. și DR. II 37 s. u.). În consonanță deci cu această tendință generală a

limbei noastre, ne-am așteptat să întâlnim tocmai cazul invers: deosebirea formală între persoana 3 la singular și la plural la celelalte conjugări să atragă după sine o distincție analogă la conj. I.

De fapt, așa s'a și întâmplat în dialectul istroromân, unde se conjugă numai *ie* (= *ei*) *cănte*, dar *iel'* (= *ei*) *cântu*. Dar și la noi se observă tendința aceasta. Forma *ei zbor* în loc de *ei zboară* este, în poezia lui Alecsandri cel puțin, generală. Tot astfel, egalitatea persoanei 3, la singular și plural, în imperfect (*cantabat* și *cantabant* > *cântă*) e evitată, în limba literară cel puțin (*el cântă—ei cântau*), în care toate celelalte verbe s'au orientat după verbul ajutător (*habet* > *a*, *habunt* > *au*) când eră enclitic (*el cântat-a — ei cântat-au*). În dialecte avem și forme ca *ei sântără*, *au fostără*, cu *-ără* introdus de la aorist în pers. 3 din plur., spre a evita omonimia cu alte persoane (*eu sânt*, *el a fost*).

Dacă împotriva acestei tendințe generale, vedem cum conjugarea „ei face“ se răspândește tot mai mult, cauza trebuie să fie alta decât proporționalitatea. Ea este, cred, de natură sintactică. Observând pe soție-mea, când în graiul familiar și neingrijit face astfel de „greșeli“, am băgat de seamă că mai adesea ele se ivesc la verbe unipersonale, deci în exemple ca următoarele: *mă doare... picioarele; nu-mi place... vorbele astea; e îngrozitor cum arde... atâtea case la București*. Avem a face, în mod evident, cu un anacolut, cu schimbarea construcției unipersonale în personală. „Picioarele“ în propoziția dintâiu, nu e propriu zis subiectul lui „mă doare“, precum „atâtea case“ nu e complementul propriu zis al lui „arde“ în propoziția din urmă, ci aceste verbe au fost întrebuințate mai întâiu impersonal și numai nevoia de a preciza mai bine a făcut pe vorbitoare să mai exprime, ca un fel de complinire, substantivele care ne fac impresia că tulbură acordul.

S. Pușcariu

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Schimbarea accentului în and.

Diftongul latin *au* s'a păstrat supt accent ca *áu* (dialectal și *áo*), cu menținerea accentului pe *a*, indiferent dacă el se mai pronunță ca diftong sau dacă e rostit azi bisilab: *adáug*, *áu*, *áur*, *áustru*, *cáuc**, *gráur*, *láud*, *láur*, *rápáus*, *táur* și secundar: *dáu*, *fáur*, *scáun*, *stáu*, *stául* etc.